

כי תבואו אל הארץ

הקדמת העורך

תורת החסידות עוסקת בעניינים נעלים ביותר ותובעת יגיעה ע"מ להגיע לדרגות רוחניות גבוהות. מאידך מספקת תורת החסידות גם הדרכה מעשית וכלים בהם ניתן להשתמש על מנת לממש את יכולתנו הרוחנית ולהיענות לאתגר האלוקי המגולגל לפתחינו בעת התלבשות הנשמה בגוף.

במאמר שלפנינו מדריך אותנו האדמו"ר כיצד יוכל האדם להגיע לדרגות גבוהות של אהבת ה' ולימוד התורה, ומסביר כי לימוד התורה באופן שיוצג במאמר, ביחד עם תפילה כראוי הרי אלו הם המפתחות בעזרתם יוכל כל יהודי להיכנס להיכלו של מלך.

אבל, כל זה בהקדים שאלה העולה מן הפסוקים בפרשתנו (ויקרא כ"ה, ב, א): "כי תבואו אל-הארץ, אשר אני נתן לכם-ושבתה הארץ, שבת ליהנה. (ג) שש שנים תזרע שדך" – ע"פ הפסוק משמע שמיד עם כניסתם לארץ – ושבתה הארץ. ומדוע? והרי לכאורה הסדר היה צריך להיות קודם "שש שנים תזרע שדך" ורק אח"כ "ושבתה הארץ". (כפי ששבת באה לאחר ששת ימי המעשה ולא לפניהם)?

על שבת שקודם, ושבת שאח"כ, על "אחותי" ו "רעייתי" בעבודת ה', על התורה ועל העבודה, ועל הדרך העולה בית א-ל. במאמר שלפנינו:

אחותי רעייתי

"קול דודי דופק, פתחי-לי אחתי רעייתי" (שיר השירים ה'ב) במילים אלו מתאר שלמה המלך את קריאתו של הקב"ה לכל יהודי לפתוח את ליבו לאהבת ה'. תורת החסידות מסבירה כי אין זו קריאה בעלמא אלא נתינת כוח לכל יהודי להגיע לאהבת ה'. בחלק זה של הפסוק מדובר על ב' דרגות: "אחותי" ו "רעייתי".

האמת היא ששתי הדרגות הנ"ל באהבת ה' כבר קיימות בנפשו של כל יהודי, אלא שלפעמים הן מכוסות. על כן אומר הפסוק "פתחי לי" – יש לפתוח את הלב ולגלות את האהבה. אך כיצד? ע"מ לענות על שאלה זו מסביר אדמו"ר את משמעותה של כל אחת מהדרגות הנ"ל:

אחותי - דרגה זו רומזת על האהבה הטבעית הקיימת בנפשות ישראל כמו האהבה הטבעית הקיימת בין אחים. אמנם אין אהבה זו בוערת בנפשו של האדם בגילוי בד"כ, אבל היא קיימת והיא "עצמית" – כלומר נובעת מעצם היות האחים בני אב אחד. כל אח אוהב את אחיו, אף אם נראה לו ההיפך הרי זה רק העלם של הרגע, אבל בפנימיות שניהם כאחד ממש. כך גם נפשות ישראל, בהיותן "חלק אלוה-ממעל ממש" כפי שמבואר בתניא (פ"ט) הרי הם מיוחדים בתכלית הייחוד באור אין סוף ממש!

אמנם, אצל צדיקים תחושת האחדות והדבקות באלוהים הנ"ל היא תמידית שכן נפשם החיונית אינה מסתירה על פנימיות לבבם, ולכן אהבתם נקראת אהבת אמת. אבל בכל אופן גם אצל כל יהודי היא קיימת, ולפעמים היא אף בגילוי. על כך דורש אדמו"ר את הפסוק (משלי י"ב, י"ט) "שפת אמת תיכון לעד" לאמור - שהגם שאין אהבה זו בבחינת "אמת" (בחסידות מוסבר כי "אמת" הוא דבר תמידי שאין בו הפסק או אפילו שינויים) הרי היא בבחינת "שפת אמת" כלומר –

על קצה האמת וקרובה אל האמת, שכן סוף סוף היא קיימת באמת בליבו של יהודי והוא יכול להוציאה מן ההעלם אל הגילוי תמיד, על ידי יגיעה מתאימה בתפילה. ומדוע באמת אין אהבה זו חודרת את הלב ובוקעת ממנו תמידית אצל כולם?

הסיבה לכך היא כי אהבה זו מלובשת ומוסתרת ב "כח המתאוה" לדברים גשמיים שבנפש החיונית. והנפש החיונית עצמה היא כידוע קליפה – גסות רוח – החופף ומסתיר על אהבה זו. הגם שבעניין זה שהנפש החיונית היא מהקליפה שווים כולם, אבל בגסותה קיים הבדל בין איש לרעהו – הגדול לפי גודלו והקטן לפי קוטנו. תפקידו של כל יהודי הוא ליצור נקב בגסות ליבו דרכו תוכל אהבה זו לבקוע. גם לו יהיה זה נקב קטן – הרי אמרו חז"ל "פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם שהיה לפני ההיכל בבית המקדש" (שחש"ר רבה ה'). כי הבא לטהר מסייעים לו להסיר ממנו כל בחינת ומדרגת גסות הרוח ולהעלותו מעלה מעלה עד רום המעלות. ועי"ז יאיר אור האהבה זו תוך פנימיות נקודת הלב ממש עד שתתבטל כח מהות הנפש כשלהבת העולה מאליה להכלל ולהדבק באורו ית'.

רעיתי - זוהי דרגה נעלית יותר. אמנם אין היא "עצמית" כמו הדרגה "אחותי" הנ"ל. אבל מכל מקום היא חזקה יותר כמו ההבדל בין אהבת איש לאחיו לבין אהבת איש ואשתו. במילים אחרות: אמנם אהבת אחים היא עצמית כי בפועל הם כאחד, אבל בהרגשתם אין הם אחד ואין להם רצון להתכלל אחד בתוך השני. לעומת זאת – באהבת "רעיתי" הרי כל רצונה של הנפש הוא "לאשתאבא בגופה דמלכא" כלומר להתבטל ולהכלל באלוקות.

אך כאן עולה השאלה: אפילו לו יצויר שאכן יוכל האדם לעורר בליבו אהבה כה גדולה לה', אבל מכל מקום - כיצד תוכל הנשמה לאשתאבא וכו' (כלומר להתכלל בקב"ה עצמו) והרי הנשמה היא בבחינת "יש" נברא, וכיצד תוכל להתכלל באלוקות? התשובה לכך היא: על ידי התורה!

לכו לחמו בלחמי

התורה, עם היותה מלובשת בדברים גשמיים (כגון ציצית ותפילין וסוכה ודיני ממונות וטענות ואפילו טענות שקר), מכל מקום שורשה נעלה מאד. ועל ידי שאדם לומד תורה הוא נהיה דבר אחד עם התורה כדכתיב "לכו לחמו בלחמי" (משלי ט"ה). כלומר שהתורה היא כמו לחם – כמו שהלחם נעשה לדבר אחד עם האדם האוכלו ונבלע באיבריו, כך גם התורה נעשית דבר אחד עם האדם. ומכיוון שהתורה כולה היא אלוקות, לכן על ידי לימוד התורה נעשה האדם מאוחד באלוקות!

כיון שהתורה נמשלה ללחם, ולימוד התורה לאכילת הלחם, אם כן יש לנו ללמוד בעבודת ה' גם מאופן הכנת הלחם. אבות המלאכות הדרושות ע"מ לייצר לחם, ומשמעותם בעבודת ה' הם כלדקמן:

זריעה – פעולת הזריעה היא כיוסי הזרע באפר. ע"מ שהזרע יוכל לנבוט עליו קודם להתפרק באדמה. כי רק כאשר הוא מתפרק ונרקב אזי כוח הצומח שבאדמה מתאחד עם כוחו של הזרע להנביט פירות מתוקים ומתוך התאחדות זו צומח העץ. ובעמקות יותר: הגרעין עצמו הוא גשמי, אבל בתוכו יש כוח רוחני – הכוח להצמיח. ואף יותר מכך – בתוך הפרי כבר ישנם הפירות אלא שהם בהעלם רוחני בלבד. כמובן שעיקר מהותו של הגרעין אינה הגרעין הגשמי עצמו אלא כוחו להצמיח, אלא שמהות זו היא בהעלם בתוך גשמיותו של הגרעין. ולכן – כאשר זורעים את הגרעין ומהותו הגשמית נפסדת – אזי מתגלה מהותו הרוחנית והוא מנביט אילן נאה ופירות נאים. כך גם התורה – אמנם מצוות התורה נתלבשו בדברים גשמיים, כנ"ל. אבל בשורשה היא רוחנית ביותר שכן התורה היא חכמתו של הקב"ה, והרי ידועים דיברי הרמב"ם ש "הוא וחכמתו אחד". ולכן כאשר אדם לומד תורה במסירות נפש ומתוך ביטול ("כיוסי בעפר" כנ"ל) ומקיים את מצוותיה, תוך כדי שהוא זוכר תמיד כי זו התורה שהוא לומד או המצוות שהוא מקיים הרי הם חוכמתו ורצונו של ה'

(כלומר שלא מספיק להתבונן רק בצד הגשמי של המצוות אלא יש גם לעסוק ולהפנים בצד הרוחני שבהם), הרי התורה מתאחדת עימו ואז "נובטת" בו ומתגלה בו דרגות רוחניות נעלות ביותר והוא (נפשו החיונית) מתאחד עימם גם כן!

טחינה – משמעות עבודה זו ברוחניות הוא לב נשבר ונדכה (לא מלשון "דכאון" שכן אין זו דרך התורה שיהיה האדם בדיכאון ח"ו, אלא מלשון "דכו במדוכה", כלומר לפורר ולגרוס את משיכתו לענייני עולם הזה). כמו כן לגבי התורה משתמש התלמוד בביטוי "גרסינן", כלומר שיש לעסוק בתורה עד לאופן שהתורה "גורסת" את גסות רוחו של האדם.

לישה – הלישה היא נתינת המים בתוך הקמח על מנת לחבר את גרגירי הקמח לעיסה אחת. כך על האדם לעורר את עצמו שיהיה כל רצונו רק להיות "אחד" עם אלוקות. אמנם ברור שכל יהודי חפץ בכך, אבל הקושי הוא שהוא חפץ גם בהיפך – כלומר עולם הזה (עולם הוא מלשון "העלם" על אלוקות, ונמצא שהאדם חפץ בדבר והיפוכו. הוא רוצה הן את הגילוי האלוקי והן את ההעלם על אלוקות). על האדם לעורר את עצמו למאוס בגשמיות ולחפוף להתאחד עם ה'.

אפיה – אם יבצע האדם את כל הפעולות הגשמיות להכנת הלחם, אבל לא יאפה אותו בפועל, הרי שה "לחם" לא יתעכל במעיו. כך גם על מנת שהתורה תתאחד עם האדם עליו להכנס ל "תנור" כלומר לעורר בליבו רשפי אש האהבה על התבוננות בגדלות ה' מצד אחד, ומאידך בשפלות עצמו – איך שירדה נשמתו למטה מטה. ועל האדם לעורר רחמים על ניצוץ אלוקות שבנפשו. שכן כאשר הנהגתו של האדם איננה כדבעי אזי מושך הוא גם את ניצוץ אלוקות שבנפשו איתו למטה. והדבר צריך לעורר אצלו תנועה של תשובה מעומק הלב ממש. אמנם מכל מקום – יש להיזהר שלא לשקוע בעצבות שכן העצבות אינה מדרכי היהדות והיא מונעת את האדם מלימוד התורה. על כן צריך מצד אחד לעורר יראה ורחמים, ומאידך לעסוק בתורה מתוך ביטול, כנ"ל.

כל מה שהזכרנו לעיל בעניין לימוד התורה והתאחדות עם התורה, הוא לגבי נפשו החיונית של האדם. אבל בכדי שתתאחד התורה גם עם נפשו האלוקית. יש להקדים תפילה. כי התפלה קרויה נפש כדכתיב "ואשפוך את נפשי כו" (שמואל א', א'). וצריך לעורר את האהבה בתפלה מעומק דלבא בכלות הנפש ממש במסירות נפש ובביטול במציאות אליו ית'. בחי' אחותי הנ"ל. שיהי עניין מסירת נפש וביטול הנ"ל נקבע במוחו ולבו בשעת התפלה. ואז, כאשר מייד לאחר התפילה יעסוק בתורה יתייחד אור התורה גם בנפשו האלוקית.

ושבתה הארץ

ע"פ הנ"ל מובן מדוע נצטוו בני ישראל להשבית את הארץ כבר בשנה הראשונה: כי השבתת הארץ היא כנגד התפילה. והיא הכנה לעבודה שבאה אח"כ (זריעה, טחינה וכו'). כנ"ל. אמנם אחרי השבתת הארץ יש להתייגע, לעקור את הקוצים והדרדרים שבנפש, לזרוע ולטחון, ללוש ולאפות והעיקר – לאכול – ללמוד תורה באופן של התאחדות עם נותן התורה. ואזי מגיעים שוב ל "שבת שבתון" אבל באופן נעלה יותר וכהכנה לעבודה נעלית יותר. עד ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים!